

Elterelő utak

Elhúzódó sztrádkartellügy

Meglehet, az Európai Bíróságon landol a 7 milliárd forintos kartellbírsággal elmarasztalt útépitő cégek ügye. A vesztesek most a hazai és az uniós jog különbségét igyekeznek a maguk javára fordítani.

Tapodtat sem haladt lényegében előre az öt útépitő cég ügye, jóllehet harmadik éve folyik a bírósági eljárás a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) kartellezés miatt több mint 7 milliárd forint rekordbírságot kirovó határozata (HVG, 2004. július 31.) ellen. Bár a Fővárosi Ítéltábla a múlt héten már ítélethirdetésre készült, s akár jogerőssé is válhatott volna a Fővárosi Bíróság tavaly januári döntése, amely megerősítette a GVH határozatát, az eljárás végül megakadt. Mégpedig azért, mert a Strabag Építő Zrt. ügyvédje azt kérte - s ehhez csatlakozott több felperes is -, hogy az ítéltábla forduljon előzetes döntéshozatali eljárási kérelemmel a luxemburgi Európai Bírósághoz (EB). A táblabíróság ezt elutasította, mondván, a GVH-eljárás Magyarország uniós csatlakozása előtt indult, s akkor még nem kellett az uniós szabályokat alkalmazni. Ám a cégek jelezték, a Legfelsőbb Bírósághoz (LB) fellebbeznek, s erre az ítéltábla úgy határozott, megvárja az LB döntését, továbbítja-e a kérelmet Luxemburgba, avagy sem.

A versenytanács határozatát támadó cégek - a Betonút, a Debmút, az Egút, a Hídépítő és a Strabag - arra akarnak választ kapni az EB-től, vajon ügyüket a magyar jogszabályok, avagy az uniós joggyakorlat szerint kell-e megítélni - mondta a HVG-nek a Strabagot képviselő Fejes Gábor ügyvéd. Ők ugyanis kezdettől azzal érveltek, hogy a GVH szabálytalanul jutott fő bizonyítékához, nevezetesen egy határidőnapló bejegyzéséhez, amelyből arra következtetett, hogy a közbeszerzési tenderen elnyert, összesen 128 milliárd forint megrendelést jelentő állami útépitéseket a cégek egymás között felosztották, sőt még a vállalási árban is meg-egyeztek. Az ominózus lap egy másik ügy felderítése során, a fővárosi Bartók Béla út felújításához kapcsolódó kutakodás alkalmával került elő (HVG, 2004. március 27.). Márpedig - érvelnek az útépitők - az EU joggyakorlata szerint az egyik eljárásban beszerzett dokumentum egy másik eljárásban nem használható fel. Vagyis a sztrádkartell vizsgálata során ezt a feljegyzést nem lehetett volna bizonyítékként felhasználni, ahhoz külön kellett volna dokumentumokat gyűjteni.

Ha netán az uniós szabályok vonatkoznának a 2003-ban indított kartellügyre, megdőlné a GVH legfőbb bizonyítéka, s ezzel felborulhat az egész eljárás. Mindazonáltal a versenyhivatal kitart amellett, hogy jogszerűen járt el, mivel az államigazgatási eljárást szabályozó magyar törvény szerint "a közigazgatási szerv által hivatalosan ismert és köztudomású tényeket nem kell bizonyítani". Vagyis ha tudomást szerzett valamiről, az arra vonatkozó bizonyítékot nem kell külön eljárásban beszereznie. "Az ügyben az EU-jog nem releváns, mert az elismeri a tagállamok hatóságai esetében az eljárási rend autonómiáját, vagyis a magyar jogszabályok alapján intézkedhetnek" - toldotta meg az ellenvetéseket a HVG-nek Hargita Árpád, a versenytanács vizsgáló főtanácsosa.

Ha az útépitők kérelme eljut az EB-hez, a luxemburgi testület csak az európai jog értelmezését adhatja meg, ami nem kötelező a majd a végső döntést meghozó magyar bíróságra. Időt viszont mindenképpen nyernek a felperesek, hiszen az ügy akár fél évig is elidőzhet az LB-nél, s ha az továbbítja a kérelmet az EB-nek, akár újabb két évig is elhúzódhat az eljárás. A manőverben időhúzást látók szerint nem véletlen, hogy a Strabag

üggyvédje az ítélethirdetésre esélyes dátum előtt néhány nappal adta be a kérelmet, jóllehet az ügy több mint egy éve az ítélet előtt van. A tét persze nagy, hiszen a jogerős, a GVH határozatát megerősítő ítélet nyomán az öt céget a mindenkori pályázatok kiírói elvileg kizárhatnák a közbeszerzési eljárásokból, s ezzel elesnének az állami, önkormányzati megrendelésektől.

Az évekig tartó bírósági hercehurca a versenyhivatali ügyek esetében megszokott. A leghosszabb ilyen menet az eredetileg 388 millió forintra elmarasztalt kávékartell 11 éves története volt, amely kétszer is megjárta az LB-t, mire 2005-ben a GVH vereségével zárult. A hivatal kénytelen volt visszafizetni a bírságot, mégpedig a jegybanki alapkamat kétszeresével megfejelve. Az idő tehát a kávé cégeknek dolgozott, igaz, akkor a GVH csak az áremelések egyidejűségével operált, kartellvádját írásos dokumentumokkal nem tudta alátámasztani. A tét egyébiránt a GVH számára most sem kicsi, hiszen ha esetleg veszítene az útépítőkkel szemben, a mostani, 8 százalékos jegybanki alapkamattal számolva mintegy 1,1 milliárd forinttal megtoldva kellene visszafizetnie a bírságot. S miután a GVH néhány éve tudatosan elriasztó mértékű bírságokkal operál - ráadásul a bírság befizetését egyre ritkábban függesztik fel a bíróságok a jogerős ítéletig -, a kockázat az idő múlásával elvileg egyre halmozódik.

Az eddigi eredmények többnyire a GVH-t igazolják, hiszen évről évre több bírságot ró ki, s a fennállása óta kiszabott bő 27 milliárd forintból - amelyből csaknem 12 milliárdot tavaly osztott ki - mintegy 24 milliárdot be is fizettek az elmarasztalt cégek a költségvetésbe (lásd táblázatunkat). Látványos visszafizetnivalója pedig eddig nem akadt, igaz, a nagy ügyei még nem zárultak le, kivéve a négy évvel ezelőtt 203 millió forintra büntetett mozis árkartell esetét, amelyben éppen a múlt héten határozott az LB, mégpedig a GVH javára.

Az is rossz ómen a kartellezésen kapott cégeknek, hogy a versenyhivatal újabban az általuk okozott károk megtérítését is feszegetni kezdte. Bár ez eddig nem vált gyakorlattá, a versenytörvény alapján bármely károsult eljárást indíthat a kartellezők ellen. Ezt maga a GVH is megtehetné. Ezzel a lehetőséggel a jövőben élni is kíván a hivatal, legalábbis ezt közölte egy nemrégiben tartott kartellkonferencián Nagy Zoltán elnök. Más kérdés, hogy jelenleg a versenytörvény szerint a per indítására a hátrány bekövetkeztétől számított egy éven belül kerülhet csak sor. A GVH számára szabott eljárási határidő viszont másfél év, így általában kifut a perindításra szabott határidőből.

A kartellezéssel kárt szenvedett állami, önkormányzati cégek viszont léphetnének. A konferencián közölték, hogy a GVH becslése szerint a sztrádaépítő cégek ármegállapodása nyomán valószínűsíthető kár 28 milliárd forint; ennyivel olcsóbban épülhetett volna az összesen 60 kilométernyi útszakasz, vagyis kártérítés címén akár ekkora összeget is követelhetne a megrendelő állami cég, az azóta Nemzeti Infrastruktúrafejlesztő Zrt.-re keresztelt Nemzeti Autópálya Rt. Hargita Árpád ezt az összeget "óvatos becslésnek" nevezte, amely az egyik GVH-bizonyíték, egy feljegyzésen alapul, és nem konkrét számításokon. A GVH a feljegyzésben szereplő költségalapú árakat vetette össze a nyertes árakkal. Egy esetleges perben azonban elég nehéznek ígérkezik a kárérték bizonyítása, mivel a piaci ártól való eltérést tételenként - a földkitermeléstől az aszfalterítésig - kellene bizonyítani. Kérdés persze, sor kerül-e egyáltalán ilyen bírósági ügyre. Különösen olyan körülmények között, hogy a hányatott sorsú úttender második menetében 20 milliárd forinttal megemelkedett vállalási ár kapcsán a Nemzeti Autópálya Rt. annak idején úgy nyilatkozott a GVH-nak: szerinte indokolt volt a drágulás.

Vitéz F. Ibolya

(HVG, 2007. május 5., 76-78. oldal)